

هدف بازارهای مالی در عالی‌ترین سطح، تسهیل حرکت و انتقال وجوه از پس‌اندازکنندگان و دارندگان مازاد وجوه به سرمایه‌پذیران و نیازمندان وجوه است. هر چه سرمایه در بازارهای مالی سریع‌تر، کارآتر و با هزینه کمتری حرکت کند، بازار مالی به هدف خود نزدیک‌تر می‌شود. یکی از ابتکارات بازارهای مالی برای تحقق این امر، ایجاد و توسعه واسطه‌های مالی است که هر یک به نحوی این فرایند را انجام می‌دهند. یکی از این واسطه‌های مالی، شرکت‌های تأمین سرمایه است. این مؤسسات یکی از ارکان اساسی بازارهای مالی هستند که با قرار گرفتن در نقش واسطه بین دارندگان منابع مالی مازاد و نیازمندان به منابع مالی، انتقال وجوه و دارایی‌های مالی را تسهیل و ریسک‌های بازار را کاهش می‌دهند. به علاوه، در بازار توسعه‌یافته اوراق بهادار، به‌عنوان نهادهای اجرایی و عملیاتی بازار و با برخورداری از کارکردی چند منظوره، نقش مهمی را در مجموعه وظایف و فعالیت‌های بازار بر عهده دارند و با ایجاد تسهیلات مختلف و متعدد، استفاده از دانش و تخصص حرفه‌ای و نیز بهره‌گیری از توان عملیاتی بالایی که دارند، تشکیل پس‌انداز، تأمین منابع مالی و تخصیص آنها به کسب و کارهای مولد و اقتصادی را بهینه می‌سازند و با این کارکرد، کارایی بازار را ارتقا می‌دهند.

این صنعت، بسیار رقابتی است و تغییرات قانونی، آزادسازی‌ها، جهانی‌شدن و پیشرفت‌های فناورانه، روز به روز آن را دگرگون می‌سازد. فعالیت عمده شرکت‌های تأمین سرمایه، در بازار اولیه است؛ در حالی که کارگزاری‌ها، عمدتاً به فعالیت در بازار ثانویه اشتغال دارند. البته امروزه مرز بین فعالیت‌های کارگزاری و شرکت‌های تأمین سرمایه در حال از بین رفتن است و مؤسسات مالی بزرگ، هر دوی این فعالیت‌ها را ارائه می‌کنند. شرکت‌های تأمین سرمایه از نهادهای واسطه‌ای بازارهای مالی هستند که به شرکت‌ها، دولت‌ها و آژانس‌های دولتی در تأمین منابع مالی از بازار اولیه کمک می‌کنند. فعالیت اساسی و عمده شرکت‌های تأمین سرمایه، در تعهد پذیرهنویسی اوراق بهادار تازه منتشر شده است که در بازار اولیه انجام می‌گیرد. شرکت‌های تأمین سرمایه، مجموع فرایندهای طولانی و طاقت فرسای ثبت و عرضه اوراق بهادار جدید را اجرا می‌کنند. بنابراین، این نهاد مالی در تأمین مالی شرکت‌ها و نیز عرضه اولیه سهام شرکت‌ها و در نتیجه، تخصیص منابع بازار سرمایه به سرمایه‌گذاری‌های مولد و اقتصادی و پر بازده نقش مهمی بر عهده دارند. این نهاد مالی، در فرایند تأمین مالی انواع شرکت‌های سهامی عام و همچنین، شرکت‌های خصوصی تخصص دارند و در انتشار انواع اوراق بهادار، شامل سهام و اوراق بدهی، با شرکت‌ها همکاری می‌کنند. این مؤسسات با داشتن تخصص و مهارت‌های متنوع و استفاده از مزایای اقتصادی، به ارائه خدمات مشاوره‌ای در زمینه‌های استراتژیک مالی می‌پردازند. شرکت‌های تأمین سرمایه، به رشد و توسعه بازارهای مالی کمک زیادی می‌کنند و می‌توانند فرایند ارتقای سطح کیفی و کمی و عملیاتی بازار را به‌شدت سرعت بخشند. آنها با نوآوری‌ها و ابداعاتی که در بازارهای مالی انجام می‌دهند، نقش ارزنده‌ای در افزایش کارایی بازار ایفا می‌کنند.

تعریف

شرکت تأمین سرمایه عبارت است از واسطه‌ای مالی که وظایف عمده‌اش در قبال شرکت‌ها، انتخاب ابزارهای صحیح و مناسب تأمین مالی و همچنین ارائه خدمات مشورتی در مورد خط‌مشی مالی شرکت است. این خدمات مشورتی باید چنان باشند که قیمت سهام شرکت‌های مشتری و منافع استفاده‌کنندگان از خدمات را به حداکثر برسانند.

شرکت‌های تأمین سرمایه به مسائل استراتژیکی همچون رشد و توسعه، انتشار، فروش سهام و ادغام و تملک می‌پردازند. این شرکت‌ها واسطه میان متقاضیان وجوه (ناشران اوراق بهادار) و صاحبان سرمایه یا سرمایه‌گذاران (خریداران اوراق بهادار) هستند.

براساس بند ۱۸ ماده ۱ قانون بازار اوراق بهادار، شرکت تأمین سرمایه "شرکتی است که به عنوان واسطه بین ناشر اوراق بهادار و عامه سرمایه‌گذاران فعالیت می‌کند و می‌تواند فعالیت‌های کارگزاری، معامله‌گری، بازارگردانی، مشاوره، سبدگردانی، پذیره‌نویسی، تعهد پذیره‌نویسی و فعالیت‌های مشابه را با اخذ مجوز از سازمان بورس و اوراق بهادار انجام دهد."

انواع شرکت‌های تأمین سرمایه

شرکت‌های تأمین سرمایه از حیث دامنه و حیطه فعالیت به سه دسته زیر طبقه‌بندی می‌شوند.

۱- شرکت‌های تأمین سرمایه با خدمات کامل

این نوع شرکت‌ها، که شرکت‌های تأمین سرمایه مستقل نیز نامیده می‌شود، در تمام فعالیت‌های بازار سرمایه تخصص دارند و خدمات بسیار متنوعی را نیز ارائه می‌دهند. درآمد این شرکت‌ها تنوع بسیار بالایی دارد و به راحتی تحت تأثیر

نوسانات یک بخش بازار قرار نمی‌گیرد. فعالیت‌های این مؤسسات شامل موارد زیر است.

۱. تعهد پذیرهنویسی
۲. مشاوره
۳. معاملات اوراق بهادار و دارایی‌های مختلف
۴. خدمات مرتبط با اوراق بهادار
۵. بانکداری تجاری
۶. مدیریت سرمایه‌گذاری
۷. مدیریت دارایی‌ها
۸. تحقیقات
۹. بیمه
۱۰. خدمات بازار سرمایه
۱۱. خدمات تسویه بین‌المللی.

۲- شرکت‌های هلدینگ مالی

این شرکت‌ها علاوه بر کارکردهای شرکت‌های تأمین سرمایه با خدمات کامل، به مشتریان خود اعتبار می‌دهند. استراتژی آنها این است که در یک بنگاه، همه محصولات و خدمات مورد نیاز مشتریان را ارائه کنند.

۳- شرکت‌های تأمین سرمایه تخصصی

این شرکت‌های تأمین سرمایه، تنها در یک بخش از بازار متخصص و متمرکزند و هر دو فعالیت بانکداری و جذب سپرده و تعهدپذیرهنویسی را انجام نمی‌دهند. آنها مشاوره ادغام و تملک، مدیریت دارایی‌ها و تجدید ساختار مالی شرکت‌ها را ارائه می‌کنند.

بخش‌های مختلف شرکت‌های تأمین سرمایه

فعالیت‌های شرکت‌های تأمین سرمایه در سه بخش دسته‌بندی می‌شود:

۱- بخش مرتبط با مشتریان (صفی)

این بخش، از اداره‌ها و واحدهایی تشکیل می‌شود که با مشتریان ارتباط مستقیم دارند. فعالیت‌های این بخش شامل موارد زیر است:

- فعالیت‌های سنتی شرکت تأمین سرمایه از قبیل تأمین وجوه و منابع مالی برای شرکت‌ها (عمدتاً فرایند تعهدپذیرهنویسی) و کمک به شرکت‌ها در فرایندها و مبادلات ادغام و تملک

- مدیریت سرمایه‌گذاری در انواع اوراق بهادار برای سرمایه‌گذاران فردی و سرمایه‌گذاران نهادی

- خدمات بازارهای مالی شامل معاملات و مبادلات اوراق بهادار و بازارسازی اوراق بهادار، تحقیق و به‌کارگیری استراتژی‌های مختلف برای تغییر ترکیب و بهینه‌سازی ریسک و بازده.

۲- بخش میانی

شامل بخش مدیریت ریسک است. شرکت‌های تأمین سرمایه به بررسی، مدیریت، کنترل و حذف ریسک‌های موجود در بازار و ریسک‌های خاص ترازنامه شرکت‌ها می‌پردازند.

۳- بخش پشتیبانی (ستادی)

این بخش واحدها و اداراتی را شامل می‌شود که با مشتریان هیچ ارتباط مستقیمی ندارند و فعالیت آنها در زمینه‌های زیر است:

- عملیات بررسی داده‌ها، تهیه و نظارت بر گزارش‌های مالی شرکت تأمین

سرمایه برای تضمین فعالیت کارآ و مناسب شرکت

- روزآمد کردن، پشتیبانی و نظارت بر فناوری‌ها و نرم‌افزارهای تهیه شده و

مورد استفاده.

درآمدهای شرکت‌های تأمین سرمایه

شرکت‌های تأمین سرمایه فعالیت‌های متنوع و متعددی را انجام می‌دهند اما در عین حال معمولاً یک فعالیت استراتژیک دارند که مزیت رقابتی آنها محسوب می‌شود و بر آن تمرکز می‌کنند. به‌طور کلی، درآمدهای عمده این شرکت‌ها عبارت‌اند از:

۱. درآمد پذیرهنویسی یا کارمزد پذیرهنویسی
۲. درآمدهای مربوط به کمیسیون معاملات برای مشتریان
۳. درآمدهای معامله و مبادله به حساب خود و سرمایه‌گذاری با سرمایه شرکت^(۱)
۴. مدیریت دارایی‌ها
۵. سایر درآمدها.

فعالیت‌های شرکت‌های تأمین سرمایه

- فعالیت‌های اساسی شرکت‌های تأمین سرمایه به شرح زیر است:
۱. تعهد پذیرهنویسی و ایفای نقش اساسی در بازار اولیه
  ۲. خدمات مربوط به اوراق بهادار (بازارسازی، کارگزاری و معامله‌گری، مشاوره سرمایه‌گذاری)
  ۳. مشاوره در مورد ادغام و تملک
  ۴. تجدید ساختار شرکت‌ها
  ۵. تأمین مالی شرکت‌های مخاطره آمیز
  ۶. فعالیت در زمینه تأمین مالی پروژه
  ۷. بانکداری تجاری و بانکداری اختصاصی

۸. مشاوره در زمینه انتخاب و طراحی ابزارها و روش‌های صحیح و مناسب تأمین مالی و ارائه خدمات مالی مشورتی در زمینه خط‌مشی تأمین مالی
۹. ابداع و نوآوری‌های مالی و مهندسی مالی (طراحی ابزارهای مالی جدید برای مشتریان)
۱۰. خدمات مدیریت ریسک
۱۱. تبدیل دارایی‌ها به اوراق بهادار
۱۲. مدیریت دارایی‌ها و بدهی‌ها، مدیریت سرمایه‌گذاری‌ها و مدیریت سبد اوراق بهادار
۱۳. اجرای تحقیقات جامع و فراگیر
۱۴. فعالیت‌های بین‌المللی (اعتبارات و تأمین مالی خارجی).

مدیریت ریسک شرکت‌های تأمین سرمایه

توانایی شناسایی، ارزیابی، نظارت و مدیریت انواع ریسک‌ها برای صحت عملکرد و ایجاد و حفظ سودآوری شرکت‌های تأمین سرمایه و کاهش مخاطرات آنها بسیار ضروری است. ریسک‌های مرتبط با شرکت‌های تأمین سرمایه به شرح زیرند.

۱. **ریسک بازار در فرایند تعهد پذیرهنویسی:** احتمال اینکه از روز تعیین قیمت پذیرهنویسی و انتقال وجوه به ناشر تا روز عرضه و فروش کل اوراق، قیمت از قیمت پذیرهنویسی تعهدشده کمتر شود و شرکت تأمین سرمایه با مخاطرات شدید مالی مواجه گردد.

۲. ریسک بازار برای اوراق بهاداری که برای خود نگهداری می‌کنند که شامل اوراق سهام، اوراق قرضه و اوراق مشتقه است. این ریسک مربوط به موقعیت‌های خرید و فروشی است که شرکت برای خود و به حساب خود انجام داده است و شامل ریسک نرخ بهره، ریسک نرخ ارز و ریسک قیمت سهام و کالاهای اساسی می‌شود.

۳. ریسک‌های مربوط به سرمایه‌گذاری‌ها در انواع مختلف دارایی‌ها همچون املاک و مستغلات
۴. **ریسک‌های اعتباری:** عبارت است از زیان مورد انتظار ناشی از قصور یکی از طرفین یا یک ناشر اوراق و ابزارهای مالی در برآوردن تعهدات
۵. **ریسک عملیاتی:** ناشی از نحوه اجرای عملیات و فعالیت‌های شرکت تأمین سرمایه است. احتمال متضرر شدن در اثر قصور در ثبت معاملات یا اشتباهات نیروی انسانی و یا مشکلات فناوری و تجهیزات وجود دارد.
۶. **ریسک شهرت:** برای کاهش این ریسک، شرکت‌های تأمین سرمایه بر شایستگی و حرفه‌ای بودن تأکید می‌کنند.
۷. **ریسک قانونی:** ریسک مواجه شدن با تغییر قوانین و مقررات یا ریسک اینکه تعهدات طرف مقابل در اثر تغییر قوانین غیر الزام آور شود.
۸. ریسک تأمین وجوه و ریسک عدم امکان دسترسی ساده و سریع به منابع مالی و وجوه در زمان نیاز.

شرکت‌های تأمین سرمایه در ایران

پس از تکمیل مطالعات و بررسی‌های کارشناسی و تهیه بستر قانونی فعالیت شرکت‌های تأمین سرمایه، در سال ۱۳۸۶ «شرکت تأمین سرمایه نوین» و پس از آن، «شرکت تأمین سرمایه امین» تأسیس شدند و فعالیت خود را در بازار سرمایه کشور آغاز کردند. در تاریخ ۸۶/۵/۱۵ شورای عالی بورس و اوراق بهادار ضوابط فعالیت شرکت‌های تأمین سرمایه را تصویب کرد. در تاریخ ۸۶/۸/۲۲ نیز هیئت مدیره سازمان بورس و اوراق بهادار اساسنامه نمونه شرکت‌های تأمین سرمایه (سهامی خاص) را به تصویب رساند.

براساس ضوابط فعالیت شرکت تأمین سرمایه که در ۱۲ ماده به تصویب شورای

عالی بورس و اوراق بهادار رسیده است، اعطای «مجوز تأسیس» این نهاد مالی توسط شورای عالی بورس و اوراق بهادار انجام می‌گیرد و شرکت برای شروع فعالیت خود، باید «مجوز فعالیت» را از سازمان بورس و اوراق بهادار دریافت کند. برای تأسیس شرکت تأمین سرمایه، مؤسسان ابتدا باید درخواست خود برای تأسیس شرکت را به همراه مدارک و اطلاعات زیر به سازمان بورس و اوراق بهادار ارائه دهند:

- نام پیشنهادی که دربرگیرنده عنوان «شرکت تأمین سرمایه» باشد.
- نوع شخصیت حقوقی مورد نظر مؤسسان برای تأسیس شرکت که می‌تواند به صورت سهامی (خاص یا عام) یا تعاونی سهامی عام باشد و نوع سهام نیز با نام باشد.

- طرح اساسنامه شرکت

- مبلغ سرمایه شرکت و چگونگی تأمین آن شامل زمان‌بندی تأمین سرمایه، پیش‌بینی ترکیب سهامداران، درصدی از سرمایه شرکت که مؤسسان تعهد و پرداخت می‌کنند، درصد نقد و غیر نقد آورده مؤسسان و مشخصات آورده غیر نقد

- هویت کامل، اقامتگاه، سوابق مؤسسان و نماینده آنها

- طرح تجاری شرکت شامل اهداف، استراتژی‌ها، برنامه‌های شرکت برای ۳ سال پس از تأسیس، ترازنامه پیش‌بینی شده برای یک سال کامل شمسی، و صورت سود و زیان پیش‌بینی شده برای ۲ سال کامل شمسی پس از تأسیس شرکت.

در صورت تکمیل بودن پرونده، سازمان موظف است ظرف مدت ۳۰ روز کاری مدارک و اطلاعات موجود در این پرونده را بررسی و در صورت احراز شرایط زیر، پیشنهاد صدور مجوز را برای تصویب به شورا ارائه کند.

- طرح اساسنامه پیشنهادی برای شرکت مورد تأیید سازمان باشد.

- سرمایه در نظر گرفته شده برای شرکت برابر یا بیش از حداقل سرمایه تعیین شده توسط سازمان برای شرکت‌های تأمین سرمایه باشد.
  - در صورتی که قسمتی از سرمایه شرکت به صورت غیرنقد تأمین شود، سرمایه غیرنقد در جهت اهداف شرکت، قابل استفاده باشد، و استفاده از آن در طرح تجاری شرکت پیش‌بینی شده باشد و از ۱۰ درصد سرمایه تجاوز نکند.
  - پس از ابلاغ مصوبه شورا در خصوص تأسیس شرکت، مؤسسان موظف‌اند در مهلت‌های زیر شرکت تأمین سرمایه را نزد مرجع ثبت شرکت‌ها ثبت کنند، در غیر این صورت، مجوز تأسیس باطل خواهد شد.
  - در صورتی که تأسیس شرکت منوط به عرضه عمومی سهام شرکت باشد، ۹ ماه پس از ابلاغ مجوز تأسیس به مؤسسان.
  - در مواردی غیر از حالت فوق، ۶ ماه پس از ابلاغ مجوز تأسیس به مؤسسان.
- پس از تشکیل مجمع عمومی مؤسس شرکت تأمین سرمایه، مؤسسان باید مدارک لازم را به سازمان ارائه کنند تا در صورت احراز شرایط زیر، مجوز فعالیت شرکت صادر شود.
- شرایط تعیین شده توسط شورا رعایت شده باشند.
  - اساسنامه شرکت، مطابق آنچه مورد تأیید سازمان است، به تصویب مجمع عمومی مؤسس رسیده باشد (این اساسنامه شامل سیزده فصل و ۶۲ ماده است).
  - تأییدیه سازمان مبنی بر رعایت بخش نخست ماده ۲۹ قانون بازار اوراق بهادار
  - میزان سرمایه تأدیه شده یا تعهد شده شرکت، در خصوص حداقل سرمایه شرکت‌های تأمین سرمایه رعایت شده باشد.
  - اجاره نامه یا سند مالکیت محل شرکت به سازمان ارائه شده باشد.
- در این ضوابط، موضوع فعالیت شرکت به شرح جدول زیر تعیین شده است.

جدول موضوع فعالیت شرکت‌های تأمین سرمایه در ایران

موضوع فعالیت اصلی	موضوع فعالیت اصلی
<p>۱ - ارائه مشاوره در زمینه‌هایی از قبیل:</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ روش بهینه و زمان‌بندی تأمین مالی همچنین مبلغ منابع مالی مورد نیاز ■ روش و پیشنهاد زمان‌بندی عرضه اوراق بهادار ■ قیمت اوراق بهاداری که توسط ناشر عرضه می‌شود ■ فرآیند ثبت اوراق بهادار و دریافت مجوز عرضه آن ■ فرآیند واگذاری اوراق بهادار ■ پذیرش اوراق بهادار ناشر در هر یک از بورس‌ها و انجام کلیه امور اجرایی به نمایندگی از ناشر در این زمینه ■ ادغام، تملک، تجدید ساختار سازمانی و مالی شرکت‌ها ■ امور مدیریت ریسک ■ آماده‌سازی شرکت‌ها جهت رتبه‌بندی توسط مؤسسات رتبه‌بندی و انجام کلیه امور اجرایی در این زمینه به نمایندگی از آنها ■ امور سرمایه‌گذاری ■ خدمات مورد نیاز شرکت‌ها در موارد سرمایه‌گذاری‌های جدید، توسعه، تکمیل، برنامه‌ریزی، بودجه‌بندی و قیمت‌گذاری اوراق بهادار. <p>۲ - بازاریابی و یا مدیریت فرآیند واگذاری اوراق بهادار</p> <p>۳ - انجام امور اجرایی به نمایندگی از ناشر در زمینه ثبت اوراق بهادار و دریافت مجوز عرضه آن</p> <p>۴ - ارائه خدمات مربوط به طراحی و انتشار ابزارهای مالی برای شرکت‌ها</p> <p>۵ - ارائه خدمات مدیریت دارایی‌ها</p> <p>۶ - ارائه خدمات مرتبط با صندوق‌های سرمایه‌گذاری و اداره صندوق‌های مزبور و سرمایه‌گذاری در آنها</p> <p>۷ - کارگزاری</p> <p>۸ - کارگزار / معامله‌گری</p> <p>۹ - سبذگردانی</p> <p>۱۰ - بازارگردانی</p> <p>۱۱ - سرمایه‌گذاری منابع مازاد شرکت در سپرده‌های سرمایه‌گذاری نزد بانک‌ها و مؤسسات مالی اعتباری معتبر و اوراق بهادار دارای تضمین دولت و یا بانک‌ها</p> <p>۱۲ - جلب حمایت بانک‌ها، بیمه‌ها، مؤسسات مالی اعتباری و نهادهای مالی برای شرکت در پذیره‌نویسی اوراق بهادار</p> <p>۱۳ - کمک به شرکت‌ها در تأمین منابع مالی و اعتباری</p> <p>۱۴ - کمک به شرکت‌ها جهت صدور، تایید و قبول ضمانت‌نامه.</p>	<p>موضوع فعالیت فرعی</p>

http://www.seo.ir	سازمان بورس و اوراق بهادار
http://www.sena.ir/Default.aspx	پایگاه اطلاع‌رسانی بازار سرمایه ایران
http://www.irbourse.com	شرکت بورس اوراق بهادار تهران
http://www.ime.co.ir/Default.asp	شرکت بورس کالای ایران
http://www.csdiran.com/CSDIran	شرکت سپرده‌گذاری مرکزی اوراق بهادار و تسویه وجوه
http://www.tsetmc.com/Loader.aspx	شرکت مدیریت فناوری بورس تهران
http://www.irfarabourse.com	شرکت فرابورس ایران
http://www.sidsco.ir	شرکت اطلاع‌رسانی و خدمات بورس
http://www.codal.ir	سایت کدال
http://www.iiia.ir	کانون نهادهای سرمایه‌گذاری ایران
http://www.seba.ir	کانون کارگزاران بورس و اوراق بهادار
http://www.bourseshop.ir	فروشگاه اینترنتی محصولات آموزشی بازار سرمایه
http://www.mobilebourse.ir	نرم‌افزار بورس همراه
http://www.irvex.ir	تالار مجازی بورس ایران